

AZ ELŐADÁS FELÉPÍTÉSE

- a „különbballagás” az országos nyilvánosságban
- mi volt a „különbballagás”? - település- és társadalomtörténeti előzmények
- a „különbballagás” reprezentációja sajátosságai
- a reprezentáció rövid-, közép- és hosszútávú települési hatásai

A „KÜLÖNBALLAGÁS” AZ ORSZÁGOS NYILVÁNOSSÁGBAN

kezdőpont: Kerényi György tudósítása a Magyar Narancsba

RPA és Horváth Aladár értesül az esetről ami alapján elindítja a példapert

több hónapon keresztül e téma tematizálja a közbeszédet -
cikkek, riportok, híradórészletek, vitaműsorok, dokumentumfilmek stb.

Tiszavasvári és a helyi iskola diszkriminálja a helyi roma diákokat
Tiszavasvári rasszista település
Precedens értékű szegregációs példaper

A „KÜLÖNBALLAGÁS” AZ ORSZÁGOS NYILVÁNÓSSÁGBAN

stb.

at

MI TÖRTÉNT VALÓJÁBAN HELYBEN?

a „különbballagás” településtörténeti előzményei

A helyi társadalmi együttélés konfliktusai

- vallási, nemzetiségi, vagyoni, mentalitásbeli különbségek
- rendszerváltást követően etnikai különbségek a legmeghatározóbbak

A település mint atipikus, zsugorodó szocialista iparváros

- Alkaloida gyár és a Kádár-rendszer sikertörténete
- az „aranykor” sok tekintetben elfedte a társadalmi együttélés problémáit
- rendszerváltást követően gazdasági váltás következtében munkahelyek folyamatos megszűnése, végül privatizáció
- 90-es évektől atipikus zsugorodás: lakosság összetételének radikális megváltozása

MI TÖRTÉNT VALÓJÁN a „különballagás” településen?

A helyi társadalmi együttélés konfliktusai

- vallási, nemzetiségi, vagyoni, mentális
- rendszerváltást követően etnikai különbségek

A település mint atipikus, zsugorodó szocialista

- Alkaloida gyár és a Kádár-rendszer szocialista
- az „aranykor” sok tekintetben elfedte a
- rendszerváltást követően gazdasági válság, a
- folyamatos megszűnése, végül privatizáció
- 90-es évektől **atipikus zsugorodás** a
- megváltozása

Korcsoport (év)	Országos 2002.			Sz.Sz.B. megye 2001.			Magyar cigány Tiszavasvári 2002.			Oláh cigány Tiszavasvári 2002.		
	Férfi	Nő	Együtt	Férfi	Nő	Együtt	Férfi	Nő	Együtt	Férfi	Nő	Együtt
0-4	5,2	4,5	4,9	7	6	6,5	14,6	11,6	13,2	21,5	21,2	21,4
5-9	6,2	5,4	5,8	7,7	6,9	7,3	15,8	17	16,4	20,2	17,1	18,6
10-14	6,6	5,8	6,2	8,1	7,3	7,7	10,9	12,2	11,5	12,9	15,7	14,3
Gyermekkorú	18	15,7	16,9	22,8	20,2	21,5	41,3	40,8	41,1	54,6	54	54,3
15-19	7	6,1	6,5	7,6	7	7,3	10,6	10,4	10,5	9,9	10,7	10,3
20-24	8,5	7,3	7,9	8,2	7,4	7,8	6,3	7,5	6,9	8,8	7,3	8
25-29	8,1	7,2	7,7	8,1	7,4	7,7	10,6	13,1	11,8	6,1	7	6,6
30-34	7,3	6,5	6,9	7,6	6,6	7,1	10,3	8,7	9,5	6	6,4	6,2
35-39	6,3	5,8	6	6,7	5,9	6,3	6,6	5,4	6	3,9	3,6	3,8
Fiatalabb felnőtt korú	37,2	32,9	35	38,2	34,3	36,2	44,4	45,1	44,7	34,7	35	34,9
40-44	7,2	6,8	7	7,6	7,4	7,5	3,2	2,4	2,8	4,6	3,9	4,3
45-49	8,3	8	8,1	7,7	7,5	7,6	4,3	4,8	4,5	2,7	2,6	2,7
50-54	7	6,9	6,9	6,3	6,1	6,2	3,2	2,7	2,9	1,5	1,6	1,5
55-59	5,7	6,1	5,9	4,2	4,8	4,5	0,3	0,6	0,4	0,7	0,7	0,7
Idősebb felnőtt korú	28,2	27,8	27,9	25,8	25,8	25,8	11	10,5	10,6	9,5	8,8	9,2
60-64	4,7	5,7	5,2	3,9	4,6	4,2	1,7	0,9	1,3	0,3	0,9	0,6
65-69	4,2	5,4	4,8	3,3	4,9	4,1	0,6	1,8	1,2	0,7	0,7	0,7
70-74	3,5	5	4,3	2,7	4,3	3,6	0,6	0,6	0,6	0,1	0,3	0,2
75-79	2,5	4	3,3	2,1	3,5	2,8	0	0,3	0,1	0	0,1	0,1
80-84	1	1,9	1,5	0,7	1,4	1	0,3	0	0,1	0	0,1	0,1
85_X	0,7	1,6	1,2	0,4	1	0,7	0,3	0	0,1	0	0	0
Időskorú	16,6	23,6	20,3	13,1	19,7	16,4	3,5	3,6	3,4	1,1	2,1	1,7
Együtt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

MI TÖRTÉNT VALÓJÁBAN HELYBEN?

a „különballagás” helyi intézményrendszeri előzményei

Rendszerváltás követően új helyzet:

- '93-as törvény → megnövekedett a roma diákok száma az oktatási intézményekben
- érdekkülönbség: megfelelő minőségű oktatás az Alkaloidában dolgozó értelmiség gyerekeinek, integrált oktatás biztosítása az addig teljesen szegregáltan élő szentmihályi roma gyerekeknek
- pedagógusok túlterheltsége
- magára maradt a pedagógus, az iskola, a fenntartó

egyre erősödő szegregáció

MI TÖRTÉNT VALÓJÁBAN HELYBEN?

a „különbballagás” helyi intézményrendszeri előzményei

„Az iskolában is nekünk kellett a fürdetésüket megoldani, be volt osztva, hogy melyik osztály mikor fürdik a héten. Amikor az én osztályom volt a soros, akkor aznap hozták a gyerekek a tiszta ruhát, én vittem itthonról a körömvágó készletet. Ezt minden héten meg kellett csinálni a tanórákon túl, mert ez otthon nem történt volna meg.” (hatalom_2)

→ pedagógusok túlterheltsége

→ magára maradt a pedagógus, az iskola, a fenntartó

egyre erősödő szegregáció

MI TÖRTÉNT VALÓJÁBAN HELYBEN?

a „különbballagás” helyi intézményrendszeri előzményei

Rendszerváltás követően új helyzet:

- '93-as törvény → megnövekedett roma diákok száma az oktatási intézményekben
- érdekkülönbség: megfelelő minőségű oktatás az Alkaloidában dolgozó értelmiség gyerekeinek, integrált oktatás biztosítása az addig teljesen szegregáltan élő szentmihályi roma gyerekeknek
- pedagógusok túlterhelése
- magára maradt a pedagógus, az iskola, a fenntartó

egyre erősödő szegregáció

MI TÖRTÉNT VALÓJÁBAN HELYBEN?

a „különballagás” helyi intézményrendszeri előzmény

Rendszerváltás követően új helyzet:

- '93-as törvény → megnövekedett roma gyermekek az intézményekben
- érdekkülönbség: megfelelő minőségű oktatás, értelmiség gyerekeinek, integrált oktatás, szegregáltan élő szentmihályi roma gyerekek
- pedagógusok túlterhelése
- magára maradt a pedagógus, az iskolai feladat

- a közadakozásból épített külön ebédlő a nem cigány gyerekek számára,
- az iskola köré felhúzott palakerítés a szomszédok igényét kielégítve, hogy ne zavarja őket a cigány gyerekek zaja, illetve a terménylopás, vagy
- az ötletként felmerülő egyhetes bentlakásos óvodai és iskolai képzés lehetősége, hogy a gyerekek minél kevesebb időt töltsenek a „rájuk rossz hatást gyakorló” családjukban, saját szocializációs közegükben.

egyre erősödő szegregáció

MI TÖRTÉNT VALÓJÁBAN HELYBEN?

a „különbballagás” intézményen belüli előzményei –
az érintetti narratívák

Konfliktusok a tanári közösségen belül, a tanárok és diákok, valamint a diákok és diákok között

MI TÖRTÉNT VALÓJÁBAN HELYBEN?

a „különbballagás” intézményen belüli előzményei –
az érintetti narratívák

Konfliktusok a tanári közösségen belül, a tanárok és diákok, valamint a diákok és diákok között

„Verések is voltak, egyszer az egyik tanár például lebokszolta az egyik diákot. Az egyik cigány beszólt valamit a tanárnőnek, hogy milyen szép, erre a férje ököllel megverte. Ráfeküdt a földre, a térdével lefogta a kezeit és ütötte.” (h-cigányság_1)

„Amelyik tanárra haragudtunk, mert nem úgy foglalkozott velünk, azokat rendszeresen kószoltgattuk. Ilyenkor papírral dobáltuk, vagy leszakítottuk a függönyöket, vagy kiabáltunk vele, sőt egyszer valamelyiket bezártuk kulccsal az egyik terembe. Többször volt, hogy annyira nem bírta velünk a tanárnő, hogy sírva ment ki a teremből.” (h-cigányság_3)

MI TÖRTÉNT VALÓJÁBAN HELYBEN?

a „különbballagás” intézményen belüli előzményei –
az érintetti narratívák

Konfliktusok a tanári közösségen belül, a tanárok és diákok, valamint a diákok és diákok között

DIÁKOK

Oktatási intézmény kirekesztő és előítéletes működés módja

Saját felelősség feltételezése az iskola működés módjának radikalizálódásában

TANÁROK

Saját reményvesztett helyzet következménye

Roma diákok „megbüntetése”

Döntéshozók „figyelmeztetése”

A „KÜLÖNBALLAGÁS” REPREZENTÁCIÓJA

A „különbballagás”

- helyi integrációs és oktatási folyamatok kudarcának EGY TÜNETE
- probléma: komplex, sok szereplős, sok tényező és időben is kiterjedt
 - probléma megértéshez és megoldásához több nézőpont szükséges

Az eset reprezentációja

- eseményfókuszú helyzetértelmezés
- érkező civilek narratívájának elsőbbsége
 - mint emberjogi kérdés tematizálódott
 - áldozat-elnyomó narratíva
 - Érintett szereplők nézőpontjának figyelmen kívül hagyása

A „KÜLÖNBALLAGÁS” REPRESENTÁCIÓJÁNAK HATÁSAI A HELYI TÁRSADALMI VISZONYOKRA

Tiszavasvári rasszista településként való megbélyegzése

a helyi társadalom szempontjából

trauma, igazságtalanságérzet
egyoldalú („cigány szempontú”) értelmezés

növekvő társadalmi frusztráció a cigány lakosággal szemben
párbeszéd teljes ellehetetlenülése
kölcsönös bizalomvesztés

A „KÜLÖNBALLAGÁS” REPRESENTÁCIÓJÁNAK HATÁSAI A HELYI TÁRSADALMI VISZONYOKRA

Tiszavasvári rasszista településként való megbélyegzése

a helyi társadalom szempontjából

trauma, igazságtalanságérzet
egyoldalú („cigány szempontú”) értelmezés

növekvő társadalmi frusztráció a cigány lakosággal szemben
párbeszéd teljes ellehetetlenülése
kölcönös bizalomvesztés

„nem voltam rasszista, de már az vagyok, mert egyszerűen az emberben egy idő után kivált valamilyen ellenérzést az, amit tapasztal.” (h-társadalom_3)

A „KÜLÖNBALLAGÁS” HATÁSAI A HELYI INTEGRÁCIÓRA

A „különbballagás” mint precedens értékű példaper

hatása a helyi integrációra

2000-es évek végén újabb szegregációs peres eljárás
iskola alapítványi fenntartásba adása

„különbballagást” követően egyre erősödő szegregáló települési gyakorlatok
(Középtávú Akcióterv – „cigánysikola” átépítése, telepfelszámolás, közmunkás igazolvány,
esti kijárási tilalom)

A „KÜLÖNBALLAGÁS” HATÁSA A HELYI INTEGRÁCIÓRA

A „különbballagás” mint precedens

hatása a helyi integrációra

2009-től újabb szegregációs peres eljárás
iskola alapítványi fenntartásba adása

„különbballagást” követően egyre erősödő szegregáló települési gyakorlatok
(Középtávú Akcióterv – „cigánysikola” átépítése, telepfelszámolás, közmunkás igazolvány,
esti kijárási tilalom)

„az integráció egy sokszereplős folyamat, amely során mindenkit figyelembe kell venni, de jelenleg, már ha az összes szereplő a legnagyobb jószándékkal is járna el, akkor is illúzió lenne, hogy ott még rendes, vegyes oktatást ki lehet alakítani.” (civil_5)

A „KÜLÖNBALLAGÁS” HATÁSAI A HELYI INTEGRÁCIÓRA

A „különballagás” mint precedens értékű példaper

hatása a helyi integrációra

2009-től újabb szegregációs peres eljárás
iskola alapítványi fenntartásba adása

„különballagást” követően egyre erősödő szegregáló települési gyakorlatok
(Középtávú Akcióterv – „cigányiskola” átépítése, telepfelszámolás, közmunkás igazolvány,
esti kijárási tilalom, stb.)

A „KÜLÖNBALLAGÁS” HATÁSAI A HELYI INTEGRÁCIÓRA

A „különbballagás” mint precedens értékű példaper

hatása a helyi integrációra

2009-től újabb szegregációs peres eljárás
iskola alapítványi fenntartásba adása

„különbballagást” követően egyre erősödő szegregáló települési gyakorlatok
(Középtávú Akcióterv – „cigányiskola” átépítése, telepfelszámolás, közmunkás igazolvány,
esti kijárási tilalom, stb.)

*„90-es évek végére kimondhatóvá válik az addig kimondhatatlanul
érvényesülő kirekesztés, és a diszkrimináció, ami immár a
városfejlesztési politika szintjére emelkedett” (Lengyel 2013)*

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

BALÁZS ANNA
BALAZSANN@GMAIL.COM

HAIN FERENC
FERENC@HAIN.HU

